

Sygn. akt XII C 620 / 20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Piotr Józwik**

po rozpoznaniu w dniu 28.01.2022 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. J. i R. J.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta w dniu 29.03.2007 r. pomiędzy (...) S.A. w W. Oddział Bankowości Detalicznej w Ł. (obecnie (...) S.A. w W.) oraz R. J. i K. J. jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów **438.502,24 zł** (czteryście trzydzieści osiem tysięcy pięćset dwa złote, dwadzieścia cztery grosze) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 24.07.2020 r. do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów **11.834 zł** kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

XII C 620 / 20

UZASADNIENIE

W dniu 10.06.2020 r. powodowie K. J. i R. J. wystąpili przeciwko (...) S.A. w W. o:

1. ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 29.03.2007 r., zawarta pomiędzy (...) S.A. w W. Oddziałem Bankowości Detalicznej w Ł. (którego następcą prawnym jest pozwany) a powodami, jest nieważna;

2. zasądzenie od pozwanego 438.502,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

ewentualnie ustalenie, że postanowienia § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A, § 1 ust. 8 w zw. z § 10, § 3 ust. 3, § 7 ust. 1, § 11 ust. 5 w zw. z § 11 ust. 1 i 2, § 13 ust. 5, § 16 ust. 3, § 30 umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...)

waloryzowany kursem CHF z dnia 29.03.2007 r., zawartej pomiędzy (...) S.A. w W. Oddziałem Bankowości Detalicznej w Ł. (którego następcą prawnym jest pozwany) a powodami, są nieważne (ewentualnie bezskuteczne) oraz zasądzenie od pozwanego 146.975,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że zawarli z (...) S.A. umowę kredytu waloryzowanego kursem CHF. Umowa została w całości opracowana przez Bank, zawiera jednostronnie przygotowane klauzule umowne, stanowi typowy wzorzec umowny, który nie podlegał negocjacom. Z powodami nie rozmawiano o ryzyku walutowym, na które zostaną wystawieni w związku z powiązaniem kredytu z walutą szwajcarską, jak również o tym, w jaki sposób Bank będzie ustalał dowolnie wysokość świadczeń w chwili wypłaty kredytu i w chwili spłaty kredytu. Ryzyko kursowe, na jakie zostali narażeni powodowie, jest niczym nieograniczone.

Zarówno kwota wypłacanego kredytu, jak i wysokość świadczeń powodów tytułem jego spłaty, nie były znane stronom w chwili zawarcia umowy i miał je następnie określić pozwany po wypłacie wszystkich transz kredytu, a także w chwili spłaty rat kredytu.

Powodowie zarzucili, że umowa jest nieważna z powodu braku konsensu co do kwoty kredytu, dowolności pozwanego w ustalaniu wysokości świadczeń stron. Powodowie podnieśli, że wyrażają wolę stwierdzenia nieważności umowy, są świadomi konsekwencji z tego płynących oraz godzą się ze skutkami prawnymi i finansowymi upadku umowy.

Powodowie wskazali, że po ok. 13 latach regularnych rat ich zobowiązanie wobec pozwanego wynosi o 94.013 zł więcej aniżeli kwota wypłaconego kredytu (491.139 zł).

Powodowie wpłacili pozwanemu łącznie 438.502,24 zł.

Powodowie podnieśli, że z uwagi na niedozwolone klauzule umowne umowa kredytu jest nieważna. Umowa nie przewiduje żadnych ograniczeń w określaniu przez Bank kursów w tabelach kursów obowiązujących w Banku. Umowa pozostawiła pozwanemu swobodę w ustaleniu wielkości zobowiązania powodów. Z kolei bez klauzuli wiążącej umowę z walutą szwajcarską umowa nie zostałaby zawarta, co skutkuje jej nieważnością.

W przypadku uznania umowy za nieważną powodom przysługuje zwrot kwoty 438.502,24 zł uzyskanej przez pozwanego od powodów w okresie od 29.03.2007 r. do dnia 24.02.2020 r. tytułem realizacji zobowiązań wynikających z umowy jako dokonanych bez podstawy prawnej, a tym samym będących świadczeniami nienależnymi.

Powodowie wskazali także, iż posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy z uwagi na niepewność stosunku prawnego, nie istnieje możliwość definitywnego zakończenia sporu na przyszłość.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska powodów przedstawione zostało na k. 4-58 oraz 462-478 akt sprawy.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów kosztów procesu.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powodów wymagalnych dawniej niż trzy lata przed wniesieniem pozwu, a wszystkich roszczeń powodów sprzed 10 lat przed wniesieniem pozwu. Zarzucił brak interesu prawnego po stronie powodów uzasadniającego żądanie ustalenia.

Pozwany podniósł, iż brak jest podstaw do uznania umowy kredytu zawartej z powodami za nieważną. Umowa ta spełnia wymogi przewidziane dla umowy kredytu w art. 69 pr. bank. Nie można zgodzić się, że doszło do rażącego naruszenia interesów konsumenta, jak również do naruszenia dobrych obyczajów. Nie występuje też przesłanka warunkująca wystąpienia przez powoda z roszczeniem o zwrot nienależnego świadczenia. To powodowie pozostają wzbogaceni kosztem Banku.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska pozwanego przedstawione zostało na k. 204-320 oraz 483-502 akt sprawy.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

W 2006 r. R. J. i K. J. zamierzali kupić mieszkanie, który to zakup miał zostać sfinansowany w całości z kredytu, albowiem nie dysponowali wkładem własnym. Przebywali wówczas w Wielkiej Brytanii i chcieli wrócić do Polski.

W celu uzyskania kredytu powodowie zgłosili się do Oddziału (...) S.A. Doradca kredytowy przedstawiła im propozycję kredytu indeksowanego do CHF. Wskazała na stabilność tej waluty i małą zmienność jej kursu. Nie było mowy o zasadach ustalania kursów stosowanych do przeliczeń. Nie były przedstawiane symulacje na wypadek zmiany kursu CHF. Nie było też mowy o możliwości spłaty kredytu bezpośrednio w CHF.

W dniu 29.12.2006 r. R. J. i K. J. złożyli – na formularzu wniosku (...) – wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym w kwocie 411.139,80 zł w walucie CHF na okres 30 lat, spłacanego w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, płatnych 20 dnia miesiąca.

Ponieważ powodowie nie mieli środków własnych, konieczne było objęcie kredytu ubezpieczeniem niskiego wkładu własnego.

/ dowód: wniosek z dnia 29.12.2006 r. o udzielenie kredytu – k. 340-343; zeznania powódki

K. J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:04:03-00:29:54 k. 514-515 i

517; zeznania powoda R. J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r.

00:29:55-00:34:28 k. 515-517 /

W dniu 27.03.2007 r. (...) S.A. podjął decyzję o udzieleniu powodom kredytu w kwocie 411.139,80 zł, waluta waloryzacji – CHF, oprocentowanie – 3,58 %, kwota kredytu w walucie waloryzacji na dzień 23.03.2007 r. – 175.971,49 CHF.

/ dowód: decyzja kredytowa nr (...) z dnia 27.03.2007 r. – k. 343-344 /

W dniu 29.03.2007 r. (...) S.A. w W. Oddział Bankowości Detalicznej w Ł. (zwany dalej (...)) oraz R. J. i K. J., reprezentowani przez pełnomocnika E. Ł., zawarli umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF nr (...).

Kredyt był przeznaczony na finansowanie przedpłat na poczet budowy i zakupu od dewelopera lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) we W. oraz udziału w garażu wielostanowiskowym – miejsce postojowe nr (...)(§ 1 ust. 1A oraz § 2 ust. 1-5).

Bank udzielił powodom kredytu w kwocie 411.139,80 zł waloryzowanego kursem CHF (§ 1 ust. 2 i 3).

Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 23.03.2007 r. według kursu kupna waluty w tabeli kursowej (...) S.A. wynosiła 175.971,49 CHF; kwota ta miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania Banku; wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu mogła być różna od podanej (§ 1 ust. 3A).

Kwota kredytu wyrażona w CHF miała zostać określona na podstawie kursu kupna waluty w CHF w tabeli kursowej (...) S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu (§ 1 ust. 2 i 3 oraz § 7 ust. 1).

Okres kredytowania wynosił 360 miesięcy – do dnia 20.03.2037 r. (§ 1 ust. 4 oraz § 7 ust. 2).

Kredyt miał być spłacany w równych ratach kapitałowo-odsetkowych, płatnych 20 dnia miesiąca (§ 1 ust. 5 i 6).

Oplata przygotowawcza wynosiła 1,00 % kwoty kredytu, tj. 4.111,40 zł (§ 1 ust. 7).

Prowizja tytułem ubezpieczenia kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. wynosiła 0,20 % kwoty kredytu, tj. 822,28 zł (§ 1 ust. 7A).

W dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu wynosiło 3,48 %; w okresie ubezpieczenia spłaty kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. oprocentowanie kredytu ulegało podwyższeniu o 1,50 p.p. i wynosiło 4,98 %; oprocentowanie dla należności przeterminowanych wynosiło 7,18 % (§ 1 ust. 8 i 9).

Inwestorem zastępczym był R. C. – P.U.P.H. „(...)” we W. (§ 1 ust. 10).

Data zakończenia inwestycji był 31.12.2008 r. (§ 1 ust. 11).

Całkowity koszt Inwestycji wynosił 411.139,80 zł, kwota wniesionych środków własnych 0,00 zł, co stanowiło 0,00 % całkowitego kosztu inwestycji (§ 1 ust. 12 i 13).

Zabezpieczenie kredytu stanowiły (§ 3):

1. hipoteka łączna kaucyjna do kwoty 616.709,70 zł ustanowiona na nieruchomości położonej przy ul. (...) we W. oraz wpisana do nowozałożonej KW dla lokalu mieszkalnego i do nowozałożonej KW dla lokalu użytkowego (garażu wielostanowiskowego);
2. przelew na rzecz (...) praw z umowy ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości obciążonej hipoteką, nie niższą niż 411.139,80 zł;
3. ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) S.A. i tym samym opłacenie składki ubezpieczeniowej na 36-miesięczny okres ubezpieczenia; kredytobiorcy upoważnili (...) do pobrania środków tytułem zwrotu kosztów ubezpieczenia w wysokości 3,50 % różnicy pomiędzy wymaganym wkładem własnym kredytobiorców a wkładem wniesionym faktycznie przez kredytobiorców, tj. 5.755,96 zł, oraz zwrotu kosztów z tytułu kontynuacji ubezpieczenia z rachunku kredytobiorców.

Zabezpieczenie kredytu na okres przejściowy – do czasu ustanowienia hipoteki – stanowiły ubezpieczenie kredytu w (...) S.A. i (...) S.A. oraz cesja wierzytelności na rzecz (...) z tytułu wniesionego wkładu budowlanego/przedpłat na poczet nabycia nieruchomości do czasu zakończenia inwestycji (§ 3 ust. 6).

Termin przedstawienia odpisu z prawomocnie wpisaną hipoteką na rzecz Banku upływał w dniu 31.12.2009 r. (§ 3 ust. 7).

Sposób wypłaty kredytu był następujący (§ 5 ust. 1 i 2) – kwota 411.139,80 zł na rachunek nr (...) prowadzony przez (...) S.A. w transzach:

- I – 82.227,96 zł – do dnia 31.03.2007 r.,
- II – 82.227,96 zł – do dnia 30.04.2007 r.,
- III – 82.227,96 zł – do dnia 31.05.2007 r.,
- IV – 82.227,96 zł – do dnia 31.07.2007 r.,
- V – 61.670,97 zł – do dnia 15.10.2007 r.,
- VI – 20.556,99 zł – do dnia 31.12.2008 r.

Spłata kredytu miała następować na podstawie nieodwołanego zlecenia przelewu z rachunku nr (...) (§ 6 oraz § 11, 12A i 12B).

Uruchomienie kredytu miało nastąpić jednorazowo po spełnieniu następujących warunków (§ 8 ust. 1):

- 1) podpisaniu umowy;
- 2) uiszczeniu przez kredytobiorcę wpłaty z tytułu prowizji;
- 3) ustanowieniu prawnych zabezpieczeń spłaty kredytu;
- 4) złożeniu oświadczenia o poddaniu się egzekucji przez ewentualnych poręczycieli.

Wysokość kredytu wyrażona w CHF określana była jako suma wszystkich uruchomionych transz kredytu, wyrażonych w CHF (§ 8 ust. 4).

Bank miał uruchomić kredyt/transzę kredytu w terminie 3 dni roboczych od daty wskazanej przez kredytobiorcę w pisemnej dyspozycji uruchomienia kredytu/transzy kredytu (§ 8 ust. 8).

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej (§ 10 ust. 1).

Wysokość zmiennej stopy procentowej ustalona została jako stawka bazowa LIBOR 3M z dnia 27.02.2007 r., wynosząca 2,23 %, powiększona i stałą w całym okresie kredytowania marżę (...) w wysokości 1,25 % (§ 10 ust. 2).

Zmiana miała następować co miesiąc w przypadku zmiany stawki bazowej LIBOR 3M o co najmniej 0,10 p.p. (§ 10 ust. 3).

Po każdej zmianie oprocentowania Bank miał wysyłać harmonogram spłat (§ 10 ust. 5).

Kredytobiorca miał zostać powiadomiony o zmianie oprocentowania za pośrednictwem sieci placówek (...), (...) i internetu, na stronach informacyjnych (...) lub poczty elektronicznej e-mail (§ 10 ust. 6).

Kredyt miał być spłacany w ratach kapitałowo-odsetkowych w terminach i kwotach określonych w harmonogramie spłat (§ 11 ust. 1).

Harmonogram spłat stanowił załącznik nr 1 i integralną część umowy i miał być doręczony kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia kredytu; harmonogram sporządzany był w CHF (§ 11 ust. 2).

Raty miały być płatne w 20 dniu każdego miesiąca z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa była płatna po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia kredytu (§ 11 ust. 5).

Raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) S.A., obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (§ 12 ust. 5).

(...) pobierał odsetki za okres od dnia powstania zadłużenia do dnia poprzedzającego spłatę kredytu; w przypadku wcześniejszej spłaty (...) pobierał odsetki za okres wykorzystania kredytu do dnia poprzedzającego wcześniejszą spłatę kredytu (§ 12 ust. 7).

W przypadku naruszenia przez kredytobiorców warunków umowy, a w szczególności w przypadku, gdy (§ 15 ust. 1):

- 1) w terminie określonym w umowie nie dokonali spłaty raty kapitałowo-odsetkowej lub części raty kapitałowo-odsetkowej lub
- 2) w umówionym terminie nie dokonali spłaty należnych (...) prowizji, opłat i innych należności, (...) mógł podjąć działania upominawcze z wypowiedzeniem umowy włącznie.

Okres wypowiedzenia umowy wynosił 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia, przy czym za datę wypowiedzenia miała być uważana również data pierwszego awizowania przesyłki poleconej, wysłanej pod ostatni znany (...) adres kredytobiorców (§ 15 ust. 3).

Następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia wszelkie zobowiązania wynikające z umowy stawały się wymagalne, a kredytobiorcy stawali się zobowiązani do niezwłocznej spłaty wszystkich wymagalnych należności (§ 15 ust. 4).

Niespłacone w terminie określonym w umowie lub następnego dnia po okresie wypowiedzenia wierzytelności (...) z tytułu umowy były traktowane jako zadłużenie przeterminowane, a rata kapitału, lub w przypadku wypowiedzenia umowy kwota kapitału, jako kapitał przeterminowany (§ 16 ust. 1).

Od kapitału przeterminowanego (...) miał naliczać odsetki w wysokości określonej w tabeli oprocentowania w walutach obcych, której wysokość wyznaczana była jako suma oprocentowania nominalnego określonego w § 1 ust. 8 z zastrzeżeniem § 10 i marży Banku (§ 16 ust. 2).

Integralną część umowy stanowił „Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych – (...)”; kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z tym dokumentem i uznają jego wiążący charakter (§ 26 ust. 1).

Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali dokładnie zapoznani z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu, i w pełni jej akceptują; kredytobiorcy są świadomi, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (§ 30).

Za zobowiązania wynikające z umowy kredytobiorcy ponosili odpowiedzialność solidarną (§ 31 ust. 1).

Dokument umowy był już przygotowany do podpisania. E. Ł. nie prowadził już żadnych negocjacji, do przygotowanego przez Bank tekstu umowy nie były wprowadzane żadne zmiany, poprawki, w szczególności pochodzące od powodów. E. Ł. został poinformowany, że harmonogram spłat zostanie później przesłany.

/ dowód: umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) z dnia

29.03.2007 r. z załącznikami – k. 69-80; zeznania powódki K. J. – e-

protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:04:03-00:29:54 k. 514-515 i 517; zeznania powoda

R. J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:29:55-00:34:28 k. 515-

517; zeznania świadka E. Ł. – e-protokół z dnia 28.01.2022 r. 00:04:11-

00:17:40 k. 592-593 i 595 /

W dniu 29.03.2007 r. pełnomocnik powodów złożył w ich imieniu oświadczenie, w którym powodowie:

- wyrazili zgodę m.in. na prowadzenie działań regresowych przez (...) S.A. i (...) S.A. w przypadku wypłacenia (...) S.A. odszkodowania z tytułu ubezpieczenia spłaty udzielonego im kredytu, dokonanie cesji (po wypłacie w/w odszkodowania) praw do dochodzenia roszczeń o zwrot kwoty wypłaconego odszkodowania w stosunku do nich na rzecz (...) S.A.,

- zobowiązali się do zwrotu kwoty równej wypłaconemu odszkodowaniu z powodu zaprzestania spłaty kredytu wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wypłaty odszkodowania do dnia w którym nastąpiło zaspokojenie roszczeń regresowych (...) S.A. i (...) S.A. – w terminie 7 dni kalendarzowych od otrzymania wezwania do zapłaty.

/ dowód: oświadczenie z dnia 29.03.2007 r. – k. 81 /

Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach (...) przewidywał, że:

- Rozdział I.1 – (...) były planami finansowymi dającymi prawo do skorzystania z oferty produktowej (...) na zasadach określonych w oddzielnych regulaminach, lecz zgodnie z tabelą oprocentowania oraz taryfą prowizji i opłat bankowych ustalonych dla (...);
- Rozdział I.2 – w ramach (...) występowały oferty w złotych oraz w walutach obcych;
- Rozdział III § 1 ust. 2 – (...) udzielał kredytów i pożyczek złotych waloryzowanych kursem następujących walut wymienialnych: USD/ EURO/ CHF lub innych walut wskazanych przez (...), według tabeli kursowej (...) S.A.;
- Rozdział III § 1 ust. 3 – kredyt waloryzowany udzielany był w złotych, przy jednoczesnym przeliczeniu na wybraną przez kredytobiorcę walutę;
- Rozdział III § 23 ust. 2 – wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo-odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty była określona w tej walucie, natomiast jej spłata była dokonywana w złotych po uprzednim jej przeliczeniu według kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) S.A. na dzień spłaty;
- Rozdział III § 23 ust. 3 – wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulegała comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) S.A. na dzień spłaty;
- Rozdział III § 31 ust. 3 – w przypadku kredytów złotych waloryzowanych kursem waluty, bankowy tytuł egzekucyjny wystawiany był w złotych, po przeliczeniu wierzytelności (...) na dzień sporządzenia tytułu egzekucyjnego według średniego kursu danej waluty w tym dniu, według tabeli kursowej (...) S.A.

/ dowód: Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach

(...) z listopada 2006 r. – k. 330-338 /

W dniu 09.06.2008 r. powodowie złożyli wniosek o podwyższenie kredytu o 80.000 zł. Potrzebowali dodatkowych środków na wykończenie mieszkania.

W dniu 06.08.2008 r. strony umowy kredytu nr (...) zawarły aneks nr (...) do tej umowy, na mocy którego:

- podwyższyły kwotę kredytu do 491.131,80 zł,
- określiły przeznaczenie kredytu jako: finansowanie przedpłat na poczet budowy i nabycia od dewelopera lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku przy ul. (...) we W. wraz z udziałem w garażu wielostanowiskowym – miejsce postojowe nr P18 oraz finansowanie kosztów prac wykończeniowych w lokalu mieszkalnym,
- przewidziały wypłatę kredytu w VI transzach, w tym VI – 80.000 zł – do dnia 25.07.2008 r. zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy na prace wykończeniowe.

W dniu 10.07.2009 r. strony umowy kredytu nr (...) zawarły aneks nr (...) do tej umowy, na mocy którego zmieniły opis przeznaczenia kredytu i adres kredytowanej nieruchomości.

/ dowód: aneks nr (...) z dnia 06.08.2008 r. – k. 82-85; aneks nr (...) z dnia 10.07.2009 r. – k. 339;

wniosek o podwyższenie kredytu z dnia 09.06.2008 r. – k. 347-349; zeznania powódki

K. J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:04:03-00:29:54 k. 514-515 i

517; zeznania powoda R. J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r.

00:29:55-00:34:28 k. 515-517 /

Kredyt został uruchomiony w VI transzach, każdorazowo na podstawie uprzednich wniosków powodów o wypłatę transzy/odblokowanie środków w następujący sposób:

- I – 13.04.2007 r. – 164.455,94 PLN, co zostało przeliczone na 71.931,04 CHF,
- II – 30.05.2007 r. – 82.227,97 PLN, co zostało przeliczone na 36.148,93 CHF,
- III – 08.08.2007 r. – 82.227,96 PLN, co zostało przeliczone na 29.036,67 CHF,
- IV – 31.10.2007 r. – 61.670,98 PLN, co zostało przeliczone na 29.036,67 CHF,
- V – 03.04.2008 r. – 20.557,00 PLN, co zostało przeliczone na 9.537,44 CHF,
- VI – 13.08.2008 r. – 80.000 PLN, co zostało przeliczone na 40.712,47 CHF.

Łączna kwota kredytu w walucie waloryzacji wynosiła 223.948,08 CHF.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 16.03.2020 r. – k. 91-102; wniosek o wypłatę transzy kredytu /

odblokowanie środków z dnia 11.04.2007 r. – k. 345; potwierdzenia wykonania operacji

– k. 346; harmonogram spłat kredytu – k. 350 /

Na podstawie umowy ustanowienia odrębnej własności i sprzedaży z dnia 05.03.2009 r., rep (...), K. J. i R. J. nabyli na prawach ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej lokal mieszkalny położony przy ul. (...) we W., składający się z pokoju, pokoju połączonego z kuchnią i holem, łazienki, antresoli, wraz z przynależną komórką lokatorską, o łącznej pow. 87,65 m².

Na lokalu ustanowiona została hipoteka umowna łączna kaucyjna w kwocie 736.709,70 zł na rzecz (...) S.A. na zabezpieczenie kredytu, odsetek, prowizji oraz innych kosztów i należności ubocznych z tytułu kredytu udzielonego w dniu 29.03.2007 r., nr umowy kredytowej (...).

/ dowód: wydruk elektronicznej księgi wieczystej nr (...) – k. 86-90 /

Powód R. J. prowadzi od dnia 01.01.2011 r. działalność gospodarczą pod nazwą R. J. (...) – adres ewidencyjny: ul. (...) W., przedmiot działalności: 71.11.Z Działalność w zakresie architektury, 18.13.Z, 55.10.Z, 62.01.Z, 68.10.Z, 68.20.Z, 71.12.Z, 71.20.B, 73.11.Z, 74.10.Z, 85.52.Z.

Powód faktycznie prowadzi działalność w innym miejscu.

/ dowód: wydruk z CEiIDG – k. 351; zeznania powódki K. J. – e-protokół z dnia

19.02.2021 r. 00:04:03-00:29:54 k. 514-515 i 517; zeznania powoda R.

J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:29:55-00:34:28 k. 515-517 /

Powodowie spłacali kredyt poprzez potrącenia z rachunku bankowego.

W okresie od dnia 21.05.2007 r. do dnia 24.02.2020 r. powodowie uiszcili na rzecz pozwanego Banku:

- opłata przygotowawcza – 5.711,40 zł,

- prowizja za ubezpieczenie – 982,28 zł,
- składki na ubezpieczenie (NWW) – 17.381,91 zł,
- raty kapitałowo-odsetkowe – 414.165,57 zł,
- odsetki karne – 315,08,
tj. łącznie 438.556,24 zł.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 16.03.2020 r. – k. 91-106; zeznania powódki K. J.

– e-protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:04:03-00:29:54 k. 514-515 i 517; zeznania powoda

R. J. – e-protokół z dnia 19.02.2021 r. 00:29:55-00:34:28 k. 515-

517 /

Pismem Okólnym (...) z dnia 01.04.2009 r. Dyrektor (...) S.A. ds. Bankowości Detalicznej wprowadził Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych, który w § 2 ust. 4 przewidywał, że kursy kupna / sprzedaży walut, jak również wysokość spreadu walutowego, wyznaczone są z uwzględnieniem:

- a) bieżących notowań kursów wymiany walut na rynku międzybankowym,
- b) podaży i popytu na waluty na rynku krajowym,
- c) różnicy stóp procentowych oraz stóp inflacji na rynku krajowym,
- d) płynności rynku walutowego,
- e) stanu bilansu płatniczego i handlowego.

Pismem Okólnym (...) z dnia 01.07.2009 r. oraz Pismem Okólnym (...) z dnia 25.08.2011 r. Dyrektor (...) S.A. ds. Bankowości Detalicznej wprowadził aneksy do umów kredytu M. zawierające tożsame z regulaminem postanowienia dotyczące spłaty kredytu w walucie waloryzacji oraz ustalania kursów walut.

/ dowód: Pismo Okólne (...) z załącznikiem – k. 360-368; Pismo Okólne (...)

(...) z załącznikiem – k. 369-372; Pismo Okólne (...) z

załącznikiem – k. 373-376 /

Pismem z dnia 21.05.2020 r. skierowali do pozwanego reklamację i wezwanie do zapłaty, w którym to piśmie podnieśli, że po analizie treści umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 29.03.2007 r. stwierdzają, że umowa jest nieważna na podstawie art. 58 kc i art. 353¹ kc ze względu na skonstruowanie jej w sposób sprzeczny z ustawą, zasadami współżycia społecznego i naturą stosunku zobowiązaniowego – w chwili zawarcia umowy. Powodowie sformułowali w piśmie żądanie zwrotu nienależnie pobranych przez Bank – w okresie od dnia 29.03.2007 r. do dnia 24.02.2020 r. – kwot: 438.502,24 zł w terminie do dnia 08.06.2020 r.

Powodowie wskazali, że bezskuteczny upływ terminu będzie skutkowało skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego.

/ dowód: pismo z dnia 21.05.2020 r. z potwierdzeniem nadania – k. 191-196 /

Pismem z dnia 23.06.2020 r., doręczonym 29.06.2020 r., pozwany poinformował o tym, że wezwanie do zapłaty rozpatrzył negatywnie, kwestionując traktowanie postanowień umowy przewidujących indeksację kredytu do CHF jako abuzywnych.

/ dowód: pismo z dnia 23.06.2020 r. – k. 352-355; wydruk śledzenia przesyłki – k. 356-357 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie prawie w całości.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego sprawy na podstawie materiału dowodowego obejmującego przedłożone przez strony dokumenty dotyczące przedmiotu i treści łączącego strony stosunku kredytowego, a także zeznania powodów i świadka E. Ł..

Sąd pomiął dowód z zeznań świadków M. P. i M. D. jako zbędny dla rozstrzygnięcia sprawy – art. 235² § 1 pkt 2 kpc. Ze złożonych do akt sprawy dokumentów wynika, że nie brali oni udziału w czynnościach poprzedzających i towarzyszących zawarciu umowy kredytu, tj. złożeniu wniosku kredytowego przez powodów, udzielaniu im informacji na temat warunków kredytu, jak również podpisaniu umowy kredytu. W związku z tym zeznania tych świadków nie mogły być przydatne dla dokonania ustaleń związanych z przebiegiem procedury zawarcia umowy kredytu z udziałem powodów, w tym dokonania przez nich wyboru waluty kredytu, a także indywidualnego uzgodnienia z nimi postanowień umowy, w szczególności postanowień przewidujących mechanizm indeksacji. Zasady funkcjonowania kredytów indeksowanych do waluty obcej oraz ustalania kursów wymiany walut znane są Sądowi i pełnomocnikom stron. Sposób ustalania kursów walut przez Bank pozostaje bez znaczenia w sytuacji, gdy nie został przewidziany w łączącej strony umowie kredytu lub jej ogólnych warunkach (regulaminie). Ewentualnie przedstawienie przez świadków obowiązujących wówczas w Banku procedur związanych z opisem produktu oraz informowaniem o nim klientów, w tym o związanych z nim ryzykach, a także z badaniem zdolności kredytowej, nie wystarczy dla ustalenia, że procedury te zostały w pełni dochowane w stosunku do powodów.

Pozwany nie zgłosił w tym zakresie żadnych innych wniosków dowodowych, w szczególności nie wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka A. P., która zajmowała się obsługą powodów na etapie wnioskowania o kredyt i ustalanie jego parametrów. Jedynym dowodem na przebieg procedury poprzedzającej zawarcie umowy, w tym na sposób przedstawienia oferty oraz ustalenia warunków kredytu, w tym ich indywidualnego uzgodnienia, pozostają zeznania powodów. Sąd uznał te zeznania za rzetelne i wiarygodne.

Zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy okazało się prowadzenie dowodu z opinii biegłego, jako że powodowie zażądali ustalenia nieważności umowy kredytu oraz zwrotu części spełnionych świadczeń jako nienależnych. Wysokość dokonanych spłat kredytu wynika z zaświadczenia pozwanego Banku.

Z przyczyn przedstawionych w dalszej części uzasadnienia brak jest podstaw do rozliczenia kredytu przy wykorzystaniu średniego kursu NBP, stąd też dowód z opinii biegłego w tym zakresie był również zbędny, bez znaczenia pozostaje relacja kursów Banku do kursów NBP, jak również „rynkowy” charakter kursów Banku.

Nie ma też znaczenia, czy w dacie wypłaty transz kredytu Bank dysponował ich równowartością w walucie indeksacji, wobec czego Sąd oddalił wniosek powodów o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia potwierdzających to dokumentów, zgłoszony w piśmie z dnia 03.09.2020 r.

Powodowie dochodzą ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 29.03.2007 r. oraz zwrotu świadczeń nienależnych spełnionych w wykonaniu tej umowy. Powodowie zakwestionowali tę umowę kredytową, powołując się na jej sprzeczność z przepisami prawa bankowego oraz zawarcie w treści umowy postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ i nast. kc.

Uprawnione jest stanowisko powodów co do zawarcia w treści umowy z dnia 29.03.2007 r. niedozwolonych postanowień umownych w zakresie odnoszącym się do indeksacji kredytu do waluty CHF, co skutkowało nieważnością tejże umowy.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż status powodów jako konsumentów przy zawarciu umowy kredytu w dniu 29.03.2007 r. nie budzi wątpliwości. Kredyt miał służyć finansowaniu zakupu lokalu mieszkalnego w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych powodów. Powodowie nadal tam zamieszkują. Nie ma znaczenia fakt późniejszego o cztery lata – od dnia 01.01.2011 r. – podania tego adresu przez powoda jako adresu ewidencyjnego przedsiębiorcy. Samo wskazanie lokalu mieszkalnego jako siedziby przedsiębiorcy jednoosobowego nie ma znaczenia dla kwalifikacji lokalu, chyba że jest w nim faktycznie prowadzona działalność (gabinet lekarski, kosmetyczny, salon masażu, kancelaria prawna), która wiąże się z umieszczeniem tam sprzętu, przyjmowaniem klientów, pacjentów, itp. W przypadku działalności powoda taka sytuacja nie zachodzi. Z tych przyczyn Sąd nie dostrzegł podstaw do pominięcia wobec powodów przepisów regulujących ochronę interesów konsumenta przed naruszeniami wynikającymi z umów zawierających postanowienia nieuczciwe.

Powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego – (...) S.A. umowę kredytu typu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty CHF w kwocie 411.139,80 zł. Stosownie do postanowień umowy kwota kredytu w CHF miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu. Stosowany do przeliczenia walut przy wypłacie kredytu kurs CHF został ustalony jednostronnie według Tabeli kursów obowiązującej w Banku. Z kolei spłata rat kapitałowo-odsetkowych miała być dokonywana w złotych, po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo-odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo-odsetkowych w złotych zależała od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości w/w kursu waluty miała wpływ na ostateczną wysokość spłacanego przez kredytobiorcę kredytu.

W ten sposób w chwili zawarcia umowy kwota kredytu będąca podstawą wyliczenia rat nie została ściśle oznaczona.

Dokonując wypłaty kredytu – w sześciu transzach w dniach: 13.04.2007 r., 30.05.2007 r., 08.08.2007 r., 31.10.2007 r., 03.04.2008 r. i 13.08.2008 r. – Bank przeliczył wypłacone sumy na CHF według własnych kursów kupna wynoszących odpowiednio: 2,2863, 2,2747, 2,2478, 2,1239, 2,1554 i 1,9650, czyli za każdym razem kurs miał inną wysokość.

Docelowa suma kredytu w CHF miała dopiero wynikać z harmonogramu spłat. Uruchomienie kredytu miało nastąpić po spełnieniu szeregu warunków. Aczkolwiek warunki te mogły być spełnione przez kredytobiorców dość szybko, nawet tego samego dnia lub w ciągu kilku dni, to jednak w chwili zawarcia umowy nie można było jednak jednoznacznie ustalić daty, w jakiej uruchomienie kredytu miało nastąpić. Pozwany w toku procesu w żaden sposób nie wyjaśnił ani nawet nie próbował wyjaśnić, dlaczego nie było możliwe dokonanie jednoznacznego i wiążącego przeliczenia PLN na CHF w dniu zawarcia umowy kredytu i według – uzgodnionego przez strony – kursu z tego dnia. Nic nie stało na przeszkodzie, aby w umowie kredytu dokonać przeliczenia waluty według określonego kursu, w szczególności średniego kursu NBP, albo jakiegokolwiek innego kursu – uzgodnionego z powodami.

Tymczasem umowa kredytu pozostawiała Bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorców, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu. Zapis o przeliczeniu sumy kredytu na CHF według kursu z dnia wykorzystania kredytu jest zapisem pochodzącym od Banku, a nie od powodów. Nie było to z pewnością postanowienie indywidualnie uzgodnione, skoro zostało przeniesione dosłownie z regulaminu kredytu. W umowie kredytu nie został również szczegółowo opisany mechanizm ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF. Metoda kształtowania kursu nie została uzgodniona w ramach indywidualnej, jednostkowej umowy. Stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu ustalanego przez Bank – bez jednoznacznego i pełnego przedstawienia w umowie kredytu metody wyliczania tego kursu poddającej się weryfikacji – może być traktowane jako niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli

jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17), inaczej mówiąc jest nieuczciwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18). Ponadto zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

W umowie nr (...) wskazana orientacyjnie kwota kredytu po indeksacji – według kursu z dnia 23.03.2007 r. – wynosiła 175.971,49 CHF (§ 1 ust. 3A). Kwota wyliczona po wypłacie pierwszych pięciu transz kredytu, przewidzianych pierwotnie w umowie, wynosiła 183.235,61 CHF, a po wypłacie wszystkich transz kredytu – 223.948,08 CHF. Różnica pomiędzy wstępną indeksacją a ostateczną wyniosła ok. 7.500 CHF.

Zakładając przeliczenie walut PLN/CHF wg średniego kursu NBP, pierwotne (bez dodatkowej transzy 80.000 PLN) zobowiązanie powodów wyniosłoby:

- według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu – 29.03.2007 r. – 2,3931 – 171.802,18 CHF,

- według kursów z dnia uruchomienia kolejnych transz:

- 13.04.2007 r. – 164.455,94 PLN – 2,3471 – 70.067,72 CHF,

- 30.05.2007 r. – 82.227,97 PLN – 2,3247 – 35.371,43 CHF,

- 08.08.2007 r. – 82.227,96 PLN – 2,2932 – 35.857,30 CHF,

- 31.10.2007 r. – 61.670,98 PLN – 2,1658 – 28.474,92 CHF,

- 03.04.2008 r. – 20.557,00 PLN – 2,1972 – 9.356 CHF,

tj. łącznie 179.127,37 CHF,

a wraz z dodatkową transzą (13.08.2008 r. – 80.000 PLN – 2,0145 – 39.712,09 CHF) – 218.839,46 CHF.

W każdym wypadku zobowiązanie powodów byłoby wyraźnie niższe od zobowiązania oznaczonego ostatecznie przez pozwanego (183.235,61 CHF i 223.948,08 CHF). Stosując swoje kursy kupna – niższe od kursu średniego NBP – Bank spowodował zwiększenie zobowiązania kredytobiorców wyrażonego w walucie waloryzacji o ok. 4.000-5.000 CHF.

Z uwagi na zastosowanie kursu kupna (niższego) do przeliczenia kredytu wypłaconego oraz kursu sprzedaży (wyższego) do spłaty kredytu, zobowiązanie kredytobiorcy staje się wyższe już w dniu wypłaty, gdyby kredyt miał zostać od razu spłacony. Suma kapitału w PLN do spłaty jest w takim przypadku z założenia wyższa od sumy kapitału udostępnionego.

Zastosowanie różnego kursu w zależności od tego, czy przeliczenie dotyczy wypłaconego kredytu czy też wysokości raty w dniu przewidzianym w harmonogramie lub dniu poprzedzającym dzień płatności, należy uznać za naruszające interes konsumenta w sposób rażący, a niezależnie od tego za postanowienie umowne dotknięte sprzecznością z zasadami współżycia społecznego na zasadach ogólnych, a w konsekwencji nieważnością w rozumieniu art. 58 § 2 kc. Na potrzeby indeksacji kredytu do waluty obcej należało przyjąć kurs ustalany według tej samej jednolitej metody – albo każdorazowo kurs kupna, albo każdorazowo kurs sprzedaży albo jakąś postać kursu uśrednionego lub kursu niezależnego od stron umowy, np. kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Rozbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje tego rodzaju legły zresztą u podstaw dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą tzw. antyspreadową z dnia 26.07.2011 r.

Wadliwe klauzule przeliczeniowe podlegają pominięciu – art. 385¹ § 1 i 2 kc. Jeżeli jednak dotyczą głównych świadczeń stron, umowa bez uwzględnienia tychże klauzul nie może być w ogóle wykonywana, co z kolei oznacza, iż jest ona nieważna na podstawie art. 58 § 1 kc. W aktualnym orzecznictwie sądowym przyjmowane jest stanowisko, iż klauzula indeksacyjna dotyczy głównego świadczenia stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18; z dnia 28.09.2021 r., I CSKP 74/21).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Skoro w samej umowie kredytu nie została wiążąco wskazana suma kredytu w CHF, będąca podstawą wyliczenia rat, czyli umowa kredytu pozostawiała bankowi swobodę w zakresie wyrażenia w CHF kwoty kredytu oddanej do dyspozycji kredytobiorcy, a w konsekwencji wysokości rat spłaty kredytu, to znaczy że umowa ta wadliwie określała zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu otrzymanej sumy, a przez to nie zawierała prawidłowo oznaczonych wszystkich niezbędnych elementów umowy kredytu przewidzianych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. To zaś uzasadnia stwierdzenie nieważności tej umowy.

Pozwany nie wykazał, aby treść umowy kredytu została indywidualnie uzgodniona z powodem. Przeciwnie, widać, że treść umowy w zakresie kwestionowanych postanowień indeksacyjnych stanowi wzorzec opracowany przez Bank. W szczególności indeksacja kredytu nie była indywidualnie uzgodniona. We wniosku kredytowym powodowie wskazali, że wnoszą o przyznanie im kredytu w kwocie 411.139,80 zł. To, że kredyt miał być indeksowany do waluty CHF, wynika z samego formularza pochodzącego od Banku. Złożenie wniosku kredytowego o określonej treści nie jest tożsame z indywidualnym uzgodnieniem postanowień umowy kredytu.

W ogóle nietrafne jest powoływanie się na „wybór oferty” kredytu indeksowanego. Sporządzenie przez pracownika banku lub pośrednika kredytowego symulacji kredytu czy też wstępne sprawdzenie zdolności kredytowej nie jest złożeniem oferty. Analitycy pozwanego ocenili konkretny wniosek kredytowy powodów i wydali akceptację dla kredytu indeksowanego. Świadome dokonanie wyboru byłoby możliwe dopiero wówczas, gdyby po zweryfikowaniu wniosku i zdolności kredytowej wnioskującym przedstawiono dwie konkretne propozycje z konkretnymi warunkami (kwota kredytu, oprocentowanie, wysokość raty, itp.) i wówczas dokonaliby oni wyboru.

Z kolei na indywidualne uzgodnienie wskazywałoby przesłanie kredytobiorcom projektu umowy ze wskazaniem, żeby się z nią zapoznali i przedstawili swoje uwagi i ewentualnie proponowane zmiany.

Wreszcie, trzeba wskazać, iż umowa nie zawiera żadnego mechanizmu chroniącego konsumentów przed zmianą kursów prowadzącą do zaburzenia równowagi kontraktowej.

Co do zasady samo przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w złotych polskich według oznaczonego kursu waluty obcej można uznać za dopuszczalne i zgodne z ustawą. Według art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Tenże miernik może być rozumiany jako wskaźnik w ogóle mający inny charakter albo jako waluta obca w stosunku do waluty zobowiązania – skoro ustawodawca dopuszcza miernik waloryzacji inny niż pieniądz, to znaczy, że dopuszcza także inny pieniądz (walutę) niż pieniądz polski (waluta polska). Świadczenie pieniężne może zatem zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego, a także przeliczenie świadczenia pieniężnego wyrażonego nominalnie w złotych polskich może nastąpić według kursu innej waluty. Indeksacja kredytu do waluty obcej jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do

obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej.

Regulacje dotyczące kredytu indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Jednakże prawidłowa, dopuszczalna i zgodna z prawem waloryzacja świadczenia wymagałaby jednoznacznego, precyzyjnego oznaczenia miernika waloryzacji przewidzianego w treści umowy. Oznacza to, że przeliczenie sumy kredytu w PLN na CHF musiałyby zostać dokonane od razu, według uzgodnionego przez strony kursu, nie zaś odroczone w czasie na dzień nieznaną w chwili zawarcia umowy i pozostawione swobodzie Banku.

Treść klauzuli umowy kredytu zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ustalającej cenę zakupu i sprzedaży waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany, powinna, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, umożliwić właściwie poinformowanemu oraz dostatecznie uważnemu i racjonalnemu konsumentowi zrozumienie sposobu ustalania kursu wymiany waluty obcej stosowanego w celu obliczenia kwoty rat kredytu, w taki sposób, aby konsument miał możliwość w każdej chwili samodzielnie ustalić kurs wymiany stosowany przez przedsiębiorcę (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18.11.2021 r., C-212/20).

W świetle aktualnego orzecznictwa nie powinno budzić wątpliwości, iż postanowienia wprowadzające mechanizm indeksacyjny mają charakter niedozwolony, uznaje się bowiem, iż określenie wysokości należności obciążającej konsumenta z odwołaniem do tabel kursów ustalanych jednostronnie przez bank, bez wskazania obiektywnych kryteriów, jest nietransparentne, pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz narusza równorzędność stron (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r. V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18; z dnia 02.06.2021 r., I CSKP 55/21).

Konsekwencją powyższych wadliwości jest eliminacja postanowień indeksacyjnych, prowadząca do upadku umowy kredytu w całości.

W aktualnym orzecznictwie sądowym prezentowany jest pogląd, że art. 385¹ § 2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 § 3 k.c., co uzasadnia stanowisko, że nieuczciwe postanowienia indeksacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.11.2019 r., II CSK 483/18). W takiej sytuacji co do zasady wykluczona jest możliwość zmiany przez sąd treści nieuczciwych warunków zawartych w umowie. Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do zamieszczania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Skutek ten nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu. W konsekwencji zastąpienie przez sąd klauzul abuzywnych np. kursem średnim waluty obcej z dnia wymagalności roszczenia ogłaszanym przez NBP, należy wykluczyć, jako sprzeczne z celem założonym w art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z dnia 05.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Ryzyko przedsiębiorcy stosującego abuzywne klauzule byłoby bowiem w razie ich eliminacji ze stosunku umownego niewielkie i nie zniechęcałoby przedsiębiorców do stosowania nieuczciwych klauzul w przyszłości. Jeżeli sąd krajowy uzna, że zgodnie z odpowiednimi przepisami

obowiązującego prawa utrzymanie w mocy umowy bez zawartych w niej nieuczciwych postanowień nie jest możliwe, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu, że ta umowa nie może dalej obowiązywać bez takich warunków i wtedy sąd powinien orzec jej unieważnienie (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r., C-260/18, K. D., J. D. c/a (...) Bank (...)). Wola konsumenta, który uważa, iż stwierdzenie nieważności całej umowy nie jest dla niego niekorzystne, przeważa nad wdrożeniem systemu ochrony, takiego jak zastąpienie nieuczciwego postanowienia i utrzymanie umowy w mocy (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r. C-260/18).

W aktualnym orzecznictwie sądowym dominujące jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF zawierających klauzule przeliczeniowe tożsame z kwestionowanymi przez powoda postanowieniami umowy kredytu oraz regulaminu kredytowania.

Nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF d. (...) S.A. ((...), (...), itp.) została stwierdzona w sprawach zakończonych wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 24.01.2022 r., I ACa 91/21; z dnia 21.01.2022 r., V ACa 631/21; z dnia 20.01.2022 r., I ACa 227/19; z dnia 17.01.2022 r., I ACa 301/21; z dnia 09.12.2021 r., V ACa 214/21; z dnia 07.12.2021 r., I ACa 568/19; z dnia 07.12.2021 r., I ACa 562/18; z dnia 03.12.2021 r., I ACa 83/19; z dnia 01.12.2021 r., V ACa 474/21; z dnia 25.11.2021 r., I ACa 383/20; z dnia 17.11.2021 r., I ACa 677/19; z dnia 10.11.2021 r., V ACa 38/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 343/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 763/21; z dnia 09.11.2021 r., I ACa 341/21; z dnia 08.11.2021 r., V ACa 118/21; z dnia 08.11.2021 r., I ACa 251/18; z dnia 04.11.2021 r., I ACa 190/21; z dnia 03.11.2021 r., I ACa 363/21; z dnia 28.10.2021 r., I ACa 306/21; z dnia 21.10.2021 r., I ACa 452/21; z dnia 26.10.2021 r., I ACa 27/19; z dnia 26.10.2021 r., V ACa 427/20; z dnia 15.10.2021 r., V ACa 689/19; z dnia 14.10.2021 r., I ACa 531/21; z dnia 28.09.2021 r., I ACa 396/21; z dnia 28.09.2021 r., I ACa 355/21; z dnia 22.09.2021 r., I ACa 248/21; z dnia 03.02.2021 r., I ACa 428/20; z dnia 16.12.2020 r., I ACa 72/20; z dnia 15.12.2020 r., V ACa 468/20; z dnia 04.12.2020 r., I ACa 198/20; z dnia 24.11.2020 r., I ACa 522/18; z dnia 18.11.2020 r., I ACa 342/20; z dnia 26.10.2020 r., I ACa 215/20; z dnia 22.10.2020 r., I ACa 709/19; z dnia 24.09.2020 r., V ACa 505/19; z dnia 04.09.2020 r., VI ACa 44/19; z dnia 23.07.2020 r., I ACa 616/18; z dnia 10.07.2020 r., V ACa 386/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 397/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 52/18; z dnia 25.06.2020 r., I ACa 286/18; z dnia 16.06.2020 r., I ACa 540/19; z dnia 28.05.2020 r., I ACa 397/18; z dnia 02.03.2020 r., I ACa 199/18; z dnia 18.02.2020 r., I ACa 565/18; z dnia 29.01.2020 r., I ACa 67/19; z dnia 28.01.2020 r., I ACa 104/19; z dnia 23.01.2020 r., I ACa 473/18; z dnia 30.12.2019 r., I ACa 598/18; z dnia 18.12.2019 r., I ACa 86/19; z dnia 04.12.2019 r., I ACa 442/18; z dnia 27.11.2019 r., V ACa 752/18; z dnia 08.11.2019 r., I ACa 202/19; z dnia 23.10.2019 r., V ACa 567/18;

- Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z dnia 19.01.2022 r., V ACa 489/21; z dnia 17.11.2021 r., I ACa 359/20; z dnia 16.11.2021 r., I ACa 819/21; z dnia 26.10.2021 r., V ACa 254/21; z dnia 08.10.2021 r., V ACa 280/21; z dnia 29.06.2021 r., I ACa 219/21; z dnia 10.09.2021 r., I ACa 485/21;

- Sądu Apelacyjnego w Katowicach: z dnia 24.01.2022 r., I ACa 354/21;

- Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 24.01.2022 r., I ACa 125/21; z dnia 28.12.2021 r., I ACa 785/21; z dnia 24.11.2021 r., I ACa 102/21; z dnia 03.11.2021 r., I ACa 835/20; z dnia 18.10.2021 r., I ACa 1309/20; z dnia 13.01.2021 r., I ACa 973/20; z dnia 31.08.2020 r., I ACa 784/19; z dnia 10.08.2020 r., I ACa 1276/18; z dnia 09.03.2020 r., I ACa 80/19; z dnia 16.12.2019 r., I ACa 952/18; z dnia 22.10.2019 r., I ACa 1047/18;

- Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 01.12.2021 r., I ACa 175/21.

Widać zatem, że w aktualnym orzecznictwie sądowym powszechnie przyjmowane jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytowych tożsamych lub zbliżonych do umowy zawartej przez powodów.

Reasumując powyższe, usprawiedliwione jest stanowisko powodów co do nieważności umowy kredytu nr (...) z dnia 07.09.2005 r.

Zgodnie z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny.

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może zostać uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa, decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2001 r., II CKN 898/00).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc oznacza potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Może wynikać z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda lub zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, mająca charakter obiektywny. Powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania. Na takie cechy roszczenia o ustalenie z art. 189 kpc wskazywał wielokrotnie Sąd Najwyższy, m.in. w wyrokach: z dnia 30.10.1990 r., I CR 649/90; z dnia 08.05.2000 r., V CKN 29/00; z dnia 04.10.2001 r., I CKN 425/00; z dnia 01.04.2004 r., II CK 125/03; z dnia 18.06.2009 r., II CSK 33/09; z dnia 18.03.2011 r., III CSK 127/10; z dnia 09.02.2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; z dnia 14.03.2012 r., II CSK 252/11; z dnia 29.03.2012 r., I CSK 325/11; z dnia 19.09.2013 r., I CSK 727/12. Inaczej mówiąc, przez interes prawny w procesie cywilnym należy rozumieć obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych, to jest wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku (T. Rowiński, *Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym*, Warszawa 1971, s. 26). Osoba zainteresowana może dochodzić roszczenia o ustalenie, jeśli nie może uzyskać jakiegokolwiek innej ochrony, w jakikolwiek inny sposób, niż poprzez uzyskanie i przedłożenie wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. O istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc decyduje faktyczna, konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta zaś niewątpliwie występuje wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów powoda i chroni jego również na przyszłość przed posunięciami strony przeciwnej.

Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa kredytu nr (...) została zawarta na okres od 29.03.2007 r. do 20.03.2037 r., należy uznać, że zachodzi niepewność sytuacji prawnej powodów wymagająca wiążącego rozstrzygnięcia. Ustalenie nieważności umowy kredytu zwalnia powodów z obowiązku dalszego uiszczania kolejnych rat kredytu i otwiera drogę do ostatecznego rozliczenia kredytu.

W tej sprawie spełnione zostały przesłanki ustalenia nieważności umowy kredytu na podstawie art. 189 kpc, tj. posiadanie przez powodów interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia oraz zaistnienie wadliwości umowy w postaci jej sprzeczności z prawem skutkującej nieważnością na podstawie art. 58 § 1 kc.

Sąd ustalił zatem (pkt I wyroku), że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF zawarta w dniu 29.03.2007 r. pomiędzy (...) S.A. w W. (obecnie (...) S.A. w W.) oraz R. J. i K. J. jest nieważna.

Ponieważ powodowie konsekwentnie wskazywali na nieważność umowy kredytu, realizując uprawnienie przysługujące im jako konsumentom poszukującym ochrony na drodze sądowej (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie K. i J. D. c/a (...) Bank (...) z dnia 03.10.2019 r., C-260/18), nie było potrzeby dokonywania oceny relacji stron z punktu widzenia roszczeń zgłoszonych jako ewentualne. Zbędne stało się przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego w zakresie wnioskowanym przez obie strony (art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 kpc). Z przedstawionych już względów nie ma podstaw do rozliczenia kredytu przy wykorzystaniu kursu średniego NBP, jako że możliwość przeliczenia kredytu według kursu średniego NBP została istotnie podważona (por. wskazany

wyrok TSUE z dnia 03.10.2019 r., C-260/18) albo rozliczenia z pominięciem indeksacji i pozostawieniem pozostałych parametrów kredytu (w tym oprocentowania). Zupełnie chybione byłoby przeliczenie kredytu według kursów kupna i sprzedaży NBP (pkt 11 a) i. odpowiedzi na pozew), jako że stosowanie dwóch różnych kursów (spreadu) jest wadliwe z założenia. Nie ma znaczenia, jaki byłby skutek dla Banku w przypadku kredytu bez indeksacji, ale z oprocentowaniem odwołującym się do waluty obcej (pkt 11 b) odpowiedzi na pozew). Nie ma również znaczenia, jaki inny kredyt w innym banku mogliby otrzymać powodowie (pkt 11 c) odpowiedzi na pozew). Brak jest też podstaw do rozliczania kredytu z jakimkolwiek innym oprocentowaniem (pkt 11 d) odpowiedzi na pozew), gdyż nie ma podstaw do zastępowania oprocentowania przewidzianego w umowie innym, nieuzgodnionym oprocentowaniem.

Dla rozstrzygnięcia tej sprawy nie miało również znaczenia pozyskiwanie przez pozwanego waluty obcej, dlatego też pominięciu podlegał wniosek powodów o zobowiązanie pozwanego do złożenia dokumentów.

Zgodnie z art. 405 kc w zw. z art. 410 § 1 kc kto spełnił świadczenie nienależne, obowiązany jest do jego zwrotu. Zgodnie zaś z art. 410 § 2 kc świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W konsekwencji stwierdzenia nieważności umowy kredytu powodowie mogą domagać się zwrotu świadczenia nienależnie spełnionego w wykonaniu tejże umowy, tj. zwrotu przekazanej na rzecz Banku sumy 438.502,24 zł. Nieważność umowy kredytu oznacza brak podstaw do zapłaty wszystkich przewidzianych w niej należności, nie tylko spłaty kapitału i odsetek umownych, ale także prowizji i innych opłat, w szczególności składek na ubezpieczenia związane z udzieleniem kredytu.

Za nietrafny należy uznać zarzut przedawnienia roszczenia. Ponieważ zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego jest zobowiązaniem bezterminowym, którego wymagalność zależy od wezwania do zapłaty, zastosowanie znajduje art. 120 kc, zgodnie z którym, jeżeli wymagalność zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Należy zatem rozważyć, kiedy powodowie mogli najwcześniejsz skierować do pozwanego wezwanie do zapłaty. W ocenie Sądu Okręgowego stan taki zaistniał wówczas, gdy pojawiły się w opinii publicznej, w prasie, itp. szerzej prezentowane poglądy co do możliwości wadliwości umów kredytów indeksowanych lub denominowanych do CHF, czy też po wejściu w życie ustawy antyspreadowej, a zatem około 2011 r. W takim wypadku do dnia wniesienia pozwu nie minął okres 10 lat. Termin przedawnienia się roszczeń restytucyjnych konsumenta wobec przedsiębiorcy opartych na postanowieniach nieuczciwych rozpoczyna swój bieg od chwili, gdy powziął on wiedzę co do nieuczciwego charakteru warunków umownych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 22.04.2021 r., C-485/19), albo w chwili, kiedy umowa stała się trwale bezskuteczna, czyli kiedy konsument stanowczo wyraził wolę jej unieważnienia (zob. uchwałę składu Sądu Najwyższego z dnia 07.05.2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021/9/56). Można jeszcze dodać, iż według niektórych prezentowanych w doktrynie i orzecznictwie poglądów nawet sama spłata pożyczki lub kredytu nie jest świadczeniem okresowym, gdyż spłacający spełnia jedno z góry oznaczone świadczenie tworzące jedną całość, ale tylko rozłożone w czasie, nie zaś szereg świadczeń równorzędnych (zob. B. Kordasiewicz w: System Prawa Cywilnego. Tom 2. Prawo cywilne – część ogólna, W-wa 2002, s. 548-549; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10.09.1970 r., I CR 329/70, PUG 70/12, oraz z dnia 02.10.1998 r., III CKN 578/98; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17.01.2018 r., I ACa 705/17). Skoro spłata kredytu nie jest świadczeniem okresowym, to rozliczenie tej spłaty w wyniku stwierdzenia nieważności umowy tym bardziej nie może mieć takiego charakteru. Z tych przyczyn roszczenie kredytobiorcy przedawnia się w ogólnym sześć- lub wcześniej dziesięcioletnim terminie przewidzianym w art. 118 kc – z uwzględnieniem dyspozycji art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13.04.2018 r. o zmianie kodeksu cywilnego. Z kolei żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu w ogóle nie podlega przedawnieniu. Żądanie ustalenia nieważności umowy, podobnie jak żądanie unieważnienia umowy (zmierzające do ukształtowania stosunku prawnego), jest roszczeniem w znaczeniu prawnoprocesowym, a nie materialnym. Przedawnienie w rozumieniu art. 117 § 1 i 2 kc dotyczy natomiast roszczeń materialnoprawnych, czyli takich praw podmiotowych, które polegają na możliwości żądania od innej osoby określonego zachowania (najczęściej

spełnienia określonego świadczenia). Strona umowa dochodząca ustalenia jej nieważności bądź unieważnienia niczego nie żąda od strony przeciwnej. Przedawnienie oznacza, iż dłużnik może – po upływie jego terminu – uchylić się od zaspokojenia roszczenia. Pozwany w sprawie o ustalenie nieważności bądź unieważnienie umowy nie ma się od czego uchylić, bo nie jest obowiązany niczego spełniać ani zaspokajać. Strona umowy może wystąpić o ustalenie jej nieważności, o ile posiada interes prawny, bądź o unieważnienie, w każdym czasie w trakcie trwania więzi umownej, a także po upływie umówionego okresu, a nie tylko przez 10 (6) lat (lub krócej) od zawarcia umowy.

Zobowiązanie do zwrotu świadczenia nienależnego należy do tzw. zobowiązań bezterminowych, w których termin spełnienia świadczenia nie jest z góry oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, wobec czego spełnienie winno nastąpić niezwłocznie po wezwaniu do wykonania zgodnie z art. 455 kc. Niezwłoczne spełnienie świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 455 kc oznacza z reguły spełnienie go w terminie 14 dni (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.05.1991 r., II CR 623/90; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20.03.2012 r., I ACa 191/11). Powodowie skierowali do pozwanego – przed wytoczeniem powództwa – wezwanie do zapłaty zawarte w piśmie z dnia 21.05.2020 r. Do pozwu nie został dołączony dowód doręczenia tego pisma, ale pozwany odpowiedział na nie odmownie pismem z dnia 23.06.2020 r., wobec czego można przyjąć, że stan opóźnienia w zapłacie zaistniał od dnia następnego, tj. 24.06.2020 r.

W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako nieusprawiedliwione.

Na podstawie art. 100 in fine kpc powodowi jako wygrywającym sprawę przysługuje zwrot kosztów procesu w całości, jako że ulegli jedynie co do nieznaczącej części roszczenia. Koszty te obejmują: opłatę sądową od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 10.800 zł (wartość przedmiotu sporu przekracza 200.000 zł – k. 206 i 209), opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 34 zł, tj. łącznie 11.834 zł. Stosownie do art. 98 § 1¹ kpc do tychże kosztów należy doliczyć odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.